

Tvileren
side 2

1 Mos 1-3
side 5

Jesus som tjener
side 8

Parallellen Adam-Kristus
side 12

Nr. 1 2016 - 36. ÅRGANG

BIBEL OG BEKJENNELSE

UTGITT AV DEN LUTHERSKE BEKJENNELSESKIRKE

Tvileren

Preken over Joh 20, 19-31

AV ØYVIND EDVARDSEN

I brevet til hebreerne forklares det i kapittel 11, vers 1, hva troen er: «Tro er full visshet om det en håper, overbevisning om ting en ikke ser.» Deretter fortsetter forfatteren i resten av kapitlet med å beskrive troens mennesker i Det gamle testamente. De representerte Guds folk som bare levde med løftet om Frelseren uten å få se ham i sin livstid. I mange hundre år levde de sine strevsomme liv i venting og forventning på noe bedre som skulle komme. De levde sine liv mens de ventet på den utlovede Frelseren som skulle komme av Davids ætt. Forfatteren nevner Abraham, Isak og Jakob, Josef i Egypt, Moses, dommerne, salmisten David og alle profetene. Alle levde uten å se. De levde i sann tro, med en overbevisning om det de håpet på. Og de håpet på det fordi det var blitt lovet dem av Herren. De hadde visshet om det de ikke så. Denne visshet hadde de i troen.

Det står i vers 13 i samme kapittel: «I denne troen døde alle disse uten å ha fått det som var lovet. De bare så det langt borte og hilste det, og de bekjente at de var fremmede og hjemløse på jorden» (Hebr 11,13). De døde i tro uten å ha fått det som var lovet dem. De eide det de ikke så. De fikk det evige livet selv om de aldri fikk se løftenes oppfyllelse her på jorden.

De døde i tro. Og de skal få sin lønn for denne tro sammen med oss, skriver Hebreerbrevets forfatter. Sammen med oss skal de nå målet.

Jesu disipler hadde levd sammen med den lovede Menneskesønnen i flere år. De hadde vandret sammen med ham på jorden. De hadde sett ham gjøre store under, helbrede syke, vekke opp døde, mette mange tusen på en gang. De hadde sett ham samle store skarer av mennesker rundt seg og undervise dem om frelsen. De hadde hørt hans ord. De var selv kalt til å være hans disipler og hadde forlatt alt for å følge ham. De trodde at han var Menneskesønnen. Selv om de hadde hørt Frelserens ord og trodd hans undervisning om synden og frelsen, ble de redde da Jesus ble tatt til fange og korsfestet på Golgata. Da de så sin Herre og Mester henge der på korset, virket det som at de hadde glemt all undervisningen om hvordan frelsen skulle skje. De husket ikke lenger det som Jesus hadde sagt. Han hadde sagt at det var nødvendig at han måtte lide og dø for alle menneskers synder, og deretter skulle han oppstå igjen fra de døde på den tredje dagen.

Jesu disipler hadde alle løftene i Det gamle testamente om Frelseren, om hvordan han måtte lide og

dø og hvordan han skulle oppstå igjen fra graven. Men i motsetning til troens mennesker i Det gamle testamente hadde disiplene fått se Frelseren med egne øyne. De hadde fått høre ham forkynne og se ham virke blant mennesker. De hadde fått se og høre Jesus selv, men på den dagen ved korset på Golgata virket det som om alt dette ikke betydde noe. Og etter korsfestelsen stengte de seg inne bak låste dører i redsel for hvordan jødene skulle reagere når de oppdaget at graven var tom og ryktet ble spredt om at det var Jesu disipler som hadde tatt hans døde legeme ut av graven. De fryktet for hva som skulle skje med dem, og de var usikre på det som hadde hendt. De visste ikke riktig hva de skulle tro, selv om noen av dem hadde sett den tomme graven og fått høre om engelens ord at Jesus var oppstått slik han hadde forutsagt.

Jesus kom til disiplene gjennom stengte dører. I sin forherligede kropp var han utenfor tid og rom. Han kunne gå gjennom vegger likesom englene. Da han viste disiplene naglemerkene i hendene og føttene, trodde de at det var han. De ble glade da de forsto at det var Herren som sto fram for dem. Disiplene trodde fordi de hadde fått se Herren igjen etter hans oppstandelse. De hadde ikke, som troens

mennesker i Det gamle testamente, visshet om det de ikke så, men de fikk i alle fall visshet da de så.

En av disiplene manglet da dette skjedde. Det var apostelen Tomas. Vi vet ikke hvorfor han ikke var sammen med de andre disiplene den første kvelden etter oppstandelsen. Det vi vet er at allerede i Getsemane forsvant alle disiplene i redsel da Jesus ble tatt til fange. Det er mye mulig at Tomas var så fortvilet at han hadde gitt opp alt håp. Djevelen hadde kanskje klart å så en enda større tvil hos ham enn hos de andre disiplene. Vi vet ikke sikkert. Men det vi vet er at han ikke trodde på de andre disiplene da de fortalte at de hadde sett den oppstandne Frelseren. Det var ikke nok for Tomas bare å få se naglemerkene i Jesu hender og føtter og såret i siden. Han måtte også få stikke hendene i disse hullene for å være sikker på at Jesus var oppstått legemlig, og at det ikke bare var hans sjel.

Årsaken til denne tvilen kan dels skyldes hedningenes tro på sjelevandring som var vanlig på Jesu tid. I disse hendelsesrike dagene før og etter oppstandelsen kan det ha vært vanskelig for Tomas ikke å bli påvirket av tanken på at det var Jesu gjenferd de andre disiplene hadde sett. Også de andre disiplene kan ha reagert med tvil av samme årsak ved det første møtet, men de trodde Jesus da han talte til dem og viste dem kroppen sin.

Jesus viste seg igjen åtte dager senere da Tomas var sammen med de andre. Igjen kom han gjennom stengte dører, nøyaktig som en uke tidligere. Det stemte altså det disiplene hadde sagt. Igjen kom han med sitt fredsbudskap. Han vendte seg til Tomas og ba ham kjenne på hullene og arrene på kroppen hans. Tomas hadde krevd både å få se og

kjenne på Jesus før han kunne tro at det var sant at han var oppstått. Men da Jesus ba ham kjenne på ham og slutte å være vantro, slutte å tvile, og i stedet tro på ham, da trodde Tomas. Jesus vendte Tomas' tvil til tro og tillit ved sitt ord. Det var Jesu ord som forsikret Tomas om at det var sant det de andre disiplene hadde sagt. Deretter utbryter Tomas sin bekjennelse: «Min Herre og min Gud!»

Hva bygger vi vår tro på? Hva er det som har fått oss til å tro på den oppstandne Frelseren? For de fleste av oss ble troen skapt i våre hjerter i dåpen. Den Hellige Ånd

Det fins ingen fromhet i å tvile på Gud. Det er ikke fromt å tvile på oppstandelsen og Jesu Kristi frelsesverk for oss. Å tvile på Gud er alltid farlig. Tvil kan meget snart lede til vantro.

Om vi først begynner å tvile på en liten del av Bibelen, fører det snart til tvil på hele Bibelen og dens vitnesbyrd om Frelseren. Tvil er en trussel mot troen. Tvil blir sådd av djevelen her i verden. Tvil på Gud og hans Ord er ursynden.

tok bolig i oss ved vannets tegn og i den treenige Guds navn. Det var gjennom Guds Ord vi kom til tro. Det er alltid gjennom Guds Ord mennesker kommer til tro, og det er gjennom det samme Ord Gud styrker og overbeviser den tvilende troen, nøyaktig som med Tomas. Vårt eneste sikre håp her i verden er derfor å holde oss til Guds Ord og akseptere det som sannhet og leve i tillit til Ordet om Frelseren.

Det fins ingen fromhet i å tvile på Gud. Det er ikke fromt å tvile på oppstandelsen og Jesu Kristi frelsesverk for oss. Å tvile på Gud er alltid farlig. Tvil kan meget snart lede til vantro. Om vi først begyn-

ner å tvile på en liten del av Bibelen, fører det snart til tvil på hele Bibelen og dens vitnesbyrd om Frelseren. Tvil er en trussel mot troen. Tvil blir sådd av djevelen her i verden. Tvil på Gud og hans Ord er ursynden. Synden kom inn i verden gjennom tvil. Djevelen sådde tvil i menneskets hjerter om det Gud hadde sagt til dem virkelig kunne være sant. Vi vet hva tvilen førte til. Den førte til synd og død. Menneskene mistet barnekåret hos Gud. De ble Guds fiender ved at de først tvilte på ham. Tvil er ødeleggende for den kristne troen.

Det er bare Jesus som kan overvinne vår tvil, nøyaktig som han gjorde med Tomas. Han gikk til Tomas og bøyde seg ned til ham og dro ham til seg med sine ord. Han overbeviste Tomas om at han var oppstanden. Det er også slik han overbeviser oss når vi tviler på noe i Guds Ord. Vi skal ikke ta lett på det når vi merker at vi begynner å tvile på noe av det som står i Bibelen. Da skal vi flykte til Jesus i Skriften. Han er vår eneste redning fra tvilen som djevelen har sådd i oss. Når djevelen smyer inn spørsmålet

hos oss: «Har Gud virkelig sagt?», da skal vi vende oss til Skriften hele tiden og konstatere at han har virkelig sagt det. Vi tror at det Jesus sier er sant. Og vi tror at hele Skriften vitner om Jesus og at hele Skriften er Guds Ord til oss. Vi tror det fordi Gud selv sier det til oss i sitt Ord. Den Hellige Ånd overbeviser oss i hjertene våre om at det er sant. Og denne troen blir bevart ved at vi holder oss til Ordet.

Det er ødeleggende for den kristne troen når de som skal forkynde Guds Ord, ikke selv tror alt Guds Ord eller tviler på det. Den som ikke tror alt Guds Ord og at

Jesus har stått opp av graven, har ingenting på en prekestol å gjøre. Det er ikke fromt å tvile, aller minst for en som skal føre andre mennesker til Guds Ord, bort fra tvil og uro til sikkerhet og visshet i Ordet. Forkynnere skal ikke presentere sin tvil fra prekestolen, men Guds klare Ord. Og er det noe de ikke forstår, skal de likevel forkynne Guds Ord og bøye seg for Gud i ydmykhet. Å tvile på Guds Ord er ikke det samme som ikke å forstå alt. Det er mye av det som står i Bibelen, vi ikke forstår med vår menneskelige forstand. Og alle mennesker har fått ulikt mål av innsikt i og forståelse av Skriften. Hjelpemiddelet til dette er et livslangt fellesskap med Jesus i Ordet der vi lar oss undervise og lede av Ordet.

Tvil skyldes at vi ikke tror at det er sant det Gud sier i sitt Ord. Den tvil som består i at vi ikke tror Bibelens vitnesbyrd og løfter, er farlig for troen. Den fins bare én måte å overvinne denne tvilen på, og det er å underkaste seg alt Guds

Ord og holde seg til det. Å dyrke sin tvil fører til vantro og død, for deg selv og deretter for andre som ser opp til deg. Å dyrke troen dreier seg om å underordne seg alt Guds Ord og leve med Ordet hele livet og stole på Frelseren og vitnesbyrdet om hans oppstandelse. Han har seiret. Han har vunnet over synden, døden og djevelen for vår skyld. Jesus Kristus, Guds egen Sønn, er vår levende Frelser. Når vi lever med Frelseren i Ordet, kan vi også bekjenne med Tomas: «Min Herre og min Gud!»

Jesus sa til Tomas: «Fordi du har sett meg, tror du. Salige er de som ikke ser, og likevel tror.» Tro er visshet om det vi ikke ser. Tomas så og trodde. Han var først en tviler, men ikke uten håp om redning. Jesus dro ham tilbake til seg før han gikk fortapt i sin vantro. Men tro i egentlig betydning handler om tillit og sikkerhet. Ja, «tro er full visshet om det en håper, overbevisning om ting en ikke ser». Vi har Skriftens vitnesbyrd om Frelseren. Derfor tror vi. Vi har ikke sett ham

ennå, på samme måte som heller ikke troens folk i Det gamle testamente fikk se ham. Men den dagen kommer da alle som tror på ham, samtidig skal bli forvandlet til forherligede kroppar og få se ham som han er. Da skal alle de store trosheltene i Det gamle testamente, alle Guds apostler og disipler sammen med alle troende til alle tider nå målet sammen – den evige saligheten hos Gud. Må den allmechtige Gud bevare oss til den dagen ved sitt Ord. I Jesu Kristi navn.

La oss be:

Vi takker deg, vår kjære Gud og Far, for at du har åpenbart alt du vil at vi skal vite om den oppstandne Frelseren i ditt Ord. Takk for at vi har vitnesbyrdet både fra løftets folk som vandret i tro på løftet om Frelseren, og fra dem som var øyenvitner til hans liv og gjerning og oppstandelse. Bevar du oss i en sann tro ved ditt Ord. Bevar oss fra tvil og vantro. Amen.

Jesu bergpreken

av Egil Edvardsen

Jesu bergpreken er et av de mest kjente tekstavsnittene i Bibelen. Her finner vi blant annet de berømte saligprisningene, Fadervår og «den gylne regel».

Bergprekenen blir ofte sett på som et uttrykk for en ny og bedre lov der Jesus framstår som en ny lovgiver. Men Jesus kom ikke for å gi oss nye lover fra Gud. Han kom for å frelse oss fra våre lovbrudd. Formålet med dette lille bibelstudiet er først og fremst å vise hvordan Jesus i denne store talen gir Guds lov sitt rette åndelige innhold. Det gjør han i skarp kontrast til fariseernes og de skriftlærdes falske utlegning av loven.

Kr. 100,- + porto

Bestilles fra:

Forlaget Scriptura, Solåsv. 20, 4330 Ålgård

E-post: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no

1 Mos 1-3 som fundament for bibeltolkning og teologi

FOREDRAG AV PROFESSOR JOHN BRUG (DEL 1:2)

To oppfatninger om menneskets opprinnelse

Det er ingen tvil om at evolusjonsteorien dominerer den vitenskapelige tenkningen i dag. Få forskere innen naturvitenskapen tror på skapelsesberetningen i Første Mosebok 1-3. De fleste av dem vil faktisk le av den og kalle den utrolig naiv. Nesten alle naturvitenskapelige bøker presenterer teorien om at mennesket har utviklet seg fra lavere livsformer - som et bevist faktum. Denne avvisningen av skapelsen er ikke særlig overraskende, ettersom syndere har vært i opprør mot sin Skaper helt siden Adam og Eva falt i synd. Mennesket vil herske over skaperverket på sine egne premisser, uten å ta imot anvisninger fra Skaperen. For å kunne rettferdiggjøre å opphøye seg selv til guder som lager sine egne lover, undertrykker mennesker til og med den kunnskapen om Gud som er åpenbart i naturen (Rom 1,18-25).

Men det som er mer overraskende, er at så mange kristne kirker i dag forneker Bibelens beretning om skapelsen. Til og med mange lutheranere har valgt å følge verdens teori om evolusjonen istedenfor å tro på den beretningen om menneskets opprinnelse

vi finner i Skriften. I *Evangelical Catechism*, en europeisk luthersk katekisme (som også brukes av en del amerikanske lutheranere) står det: «Det faktum at to beretninger om skapelsen (1 Mos 1 og 1 Mos 2) fikk lov å stå side om side med hverandre i Bibelen, antyder at spørsmålet om *hvordan* Gud skapte verden ikke er av noen avgjørende betydning for troen. Bibelen krever ikke at vi må ha noen bestemt teori om skapelsen. Ingen av de bibelske skapelsesberetningene er historiske rapporter. I stedet sier de noe om forholdet mellom Gud, mennesker og verden ved hjelp av symbol- og billedspråk. Selv om Adam og Eva i fortellingen er personifisert som individer, er de ikke nødvendigvis enkeltpersoner, men heller representanter for menneskeheten. At kvinnen ble skapt av mannens ribben, er ikke ment å skulle forstå bokstavelig. Fortellerens poeng er at mennesker kan inngå forhold som ikke har noen paralleller i dyreverdenen.»

I motsetning til slike synspunkt kan vi lese i Wisconsinssynodens læreuttalelse *Dette tror vi*:

«Vi tror at universet, verden og menneskeslekten ble til i begynnelsen da Gud skapte himmel og jord og alle skapninger (1 Mos 1 og 2).

Flere vitnesbyrd om dette finnes andre steder i Det gamle og nye testamente (f. eks. 2 Mos 20,11; Hebr 11,3). Skapelsen skjedde i løpet av seks etterfølgende dager av normal lengde ved kraften i Guds allmektige ord. Vi tror at Bibelen gir en sann, virkelig og historisk beretning om skapelsen. ... Vi forkaster alle evolusjonsteorier som forklaring på universets og menneskehetens opprinnelse og alle forsøk på å få Skriftens skapelsesberetning til å stemme overens med slike teorier. Vi forkaster tolkninger som forvrenger de første kapitlene i 1 Mosebok til myter eller lignelser eller til poetiske beretninger som ikke skildrer en historisk virkelighet.»

Hvorfor denne forskjellen?

To syn på Bibelens opprinnelse

Hvorfor denne store forskjellen i tro blant lutheranere? Den viktigste faktoren bak denne forskjellen er to ulike tilnærminger til Skriften. Den historisk-grammatiske tilnærmingen, som bekjennelsestro lutheranere følger, leder oss til å konkludere at skapelsesberetningen i 1 Mos 1 er virkelig historie. Den historisk-kritiske metoden, på den annen side, tillater at bibelforskere nytolker skapelsesfortellingene i

1 Mos som myter eller lignelser som underviser i sannheter om menneskelige relasjoner, ikke som beskrivelser av virkelige hendelser. Vi skal vurdere hvilken av disse to metodene som er mest tro mot Skriften, ved å vende oss til skapelsesberetningen i 1 Mos 1 og la den få tale for seg selv.

Ifølge den historisk-grammatiske metoden for bibeltolkning, avgjør vi hvorvidt et tekstavsnitt i Bibelen skal forstås bokstavelig eller billedlig, ved å se på sammenhengen. Vi tror for eksempel at beretningene om Jesu undergjerninger beskriver virkelige, historiske hendelser, fordi evangeliene rapporterer at disse gjerningene ble gjort på bestemte tider og steder for virkelige mennesker. På den annen side forstår vi at Jesu lignelser kanskje ikke forteller om hendelser som virkelig fant sted, ettersom de er beretninger som ble fortalt for å illustrere et poeng. Og evangeliene gir oss også ofte tolkningen av disse fortellingene (f.eks. Matt 13).

Vi tror at Johannes' Åpenbaring er en bok som gjør bruk av symboler for å illustrere virkelige hendelser, ettersom boken selv sier at den gjør bruk av symboler (Åp 1,2 på gresk), og den tolker også en del av symbolene for oss (Åp 1).

Historie eller myte?

Hva lærer vi når vi bruker denne testen på sammenhengen i Første Mosebok? Vi ser at 1 Mos presenteres som det første historieavsnittet i Guds frelsesplan. De første elleve kapitlene i 1 Mos, som forteller om verdens tidligste historie, leder direkte fram til Israels tidligste historie i 1 Mos 12-50. De etterfølgende fire Mosebøkene og de øvrige historiske bøkene i Det gamle testamente er en fortsettelse av den samme historien. Disse bøkene følger Guds frelsesplan fra Eden til Egypt, til Jerusalem, til fangenskapet i Babylon og tilbake til Jerusalem igjen. Frelsesplanens historie gjenopptas og avsluttes

senere med evangeliene og Apostlenes gjerninger. Hendelsene fra 1 Mos til og med Apg utgjør en eneste sammenhengende historie. Første Moseboks historie flyter av gårde som en eneste uavbrutt fortelling fra Adam og Eva, via Noa til Abraham, Isak og Jakob, Israels patriarker. Det fins ingenting i teksten som indikerer at vi skal oppfatte noen av disse personene som mytiske eller symbolske karakterer.

Resten av Skriften forstår også hendelsene i 1 Mos 1-3 som virkelige historiske hendelser. Disse hendelsene utgjør bakgrunnen for mange av Guds gjerninger i historien. Sabbaten i Det gamle testamente var en ihukommelse av den sjuende dagen av skapelsesuken (1 Mos 20,11). Det nye testaments undervisning om ekteskap og skilsmisse baserer seg på antakelsen at Gud innstiftet ekteskapet akkurat slik 1 Mos 1 og 2 sier (Matt 19 og Ef 5). Paulus baserer sin undervisning om den rette rolledelingen mellom menn og kvinner i kirken, på den relasjonen mellom mann og kvinne som Gud grunnla ved skapelsen (1 Kor 11,14; 2 Tim 2). Jesu slektstavle i Luk 3 fremstiller Adam som Jesu virkelige forfader. I Rom 5 og i 1 Kor 15 viser Paulus den nødvendige sammenhengen mellom den første Adams synd og den *betalingen* for synd som Kristus kom med, han som er den andre Adam. Ifølge Det nye testamente, går Salme 8 - som taler om velsignelsen som ble gitt til Adam ved skapelsen - i oppfyllelse først med Kristus, den andre Adam. Hele Guds frelsesplan i Kristus er knyttet til det historiske faktum at Adam og Eva var virkelige personer, noe som gjorde Kristi komme nødvendig. Skriftens vitnesbyrd er helt samstemt når det gjelder å betrakte 1 Mos 1-3 som virkelig historie.

Men hvis Første Mosebok er det første kapitlet i menneskehetens historie, hva sier den oss om begynnelsen av denne historien?

Og hvilken relevans har dette for vår vurdering av evolusjonen som mulig forklaring på menneskets opprinnelse?

Evolusjon eller skapelse?

Dersom noen ville forsøke å skrive en skapelsesberetning med det særskilte formål å avvise evolusjonsteorien som forklaring på menneskets opprinnelse, er det vanskelig å tenke seg at noen kunne klare å gjøre dette grundigere enn det 1 Mos 1-3 faktisk gjør. 1 Mos 1-3 avviser evolusjonsteorien punkt for punkt, den gjør det gjentatte ganger og ettertrykkelig! La oss se nærmere på noen av hovedpunktene i 1 Mos 1-3:

Er døden en naturlig og god ting - eller et unaturlig onde?

1 Mos sier om og om igjen at alt Gud skapte var godt. Det fantes ingen vold og ingen død i verden. Døden kom inn i verden som en unaturlig forbannelse over synden. Men evolusjonister ser på døden som noe naturlig og godt. Ja, døden og de best tilpassedes overlevelsessevne («survival of the fittest») spiller en avgjørende rolle for at evolusjonsprosessen skal gå fremover.

Utvikling fra ett slag - eller skapelse av mange slag?

1 Mos sier gang på gang at Gud skapte alt levende «hvert etter sitt slag». Gud trakk tydelige grenser mellom planter og dyr, og også mellom ulike «slag» av planter og dyr. Fortsatt i dag ser vi at planter ikke kan krysses med hverandre utenfor sine slag. Dyr kan ikke pare seg utenfor sitt eget slag. Dyr og planter kan «utvikle» seg *innenfor* sitt eget slag. Mennesker kan for eksempel utvikle nye trekk, til en viss grad, noe som gir etniske forskjeller og ulikheter når det gjelder hudfarge. Men de kan ikke forandre seg til å bli fugler. Grensene mellom de ulike «slag» ligger fast. Men evolusjonister hevder

at høyere livsformer har utviklet seg fra lavere former, til tross for at noen forandring fra et slag til et annet aldri har vært observert i naturen.

Menneske eller dyr?

Evolusjonismen lærer at mennesket ikke er vesentlig forskjellig fra de andre dyrene. Ja, ifølge evolusjonen skal mennesket ha samme stamfar som visse andre dyr. 1 Mos gjør derimot et svært tydelig skille mellom dyrene og mennesket. Det engelske ordet «animal» (dyr) kommer fra det latinske ordet *anima* som betyr en skapning som puster. I den forstand er menneskene dyr, ettersom de og andre dyr har livsånde. Men i andre henseender er mennesket skarpt adskilt fra dyrene. Mannen og kvinnen ble skapt i Guds bilde, i motsetning til dyrene. Mannen og kvinnen ble skapt som moralske, åndelige vesener som kunne forholde seg til Gud ved troen, og som kunne gjøre opprør mot ham ved synd. Dyrene derimot, har ikke noe mo-

ralsk ansvar. De har ikke fått noen morallov. De lever etter instinkter. Mannen og kvinnen ble gitt herrevælde over verden. Dyrene fikk ikke det. Adams annerledeshet i forhold til dyrene, fremheves ved at han ikke kunne finne noen livsledsager blant dem. Mennesker består av to deler: en materiell kropp og en ikke-materiell sjel eller ånd som overlever når kroppen dør. Dyrene har pust, men de har ingen sjel.

Lang prosess eller skapelse på et øyeblikk?

Evolusjonsteorien lærer at universet og de livsformene som finnes her har utviklet seg gjennom langsomme prosesser som tok millioner av år. 1 Mos fremhever gjentatte ganger at hvert steg i skapelsen skjedde på bare et øyeblikk. Gud talte, og det ble slik!

Dager eller lange tidsperioder?

Et spørsmål som har skapt strid blant kristne, er om dagene i 1 Mos 1 kan være lange tidsperioder der Gud gjorde bruk av lang-

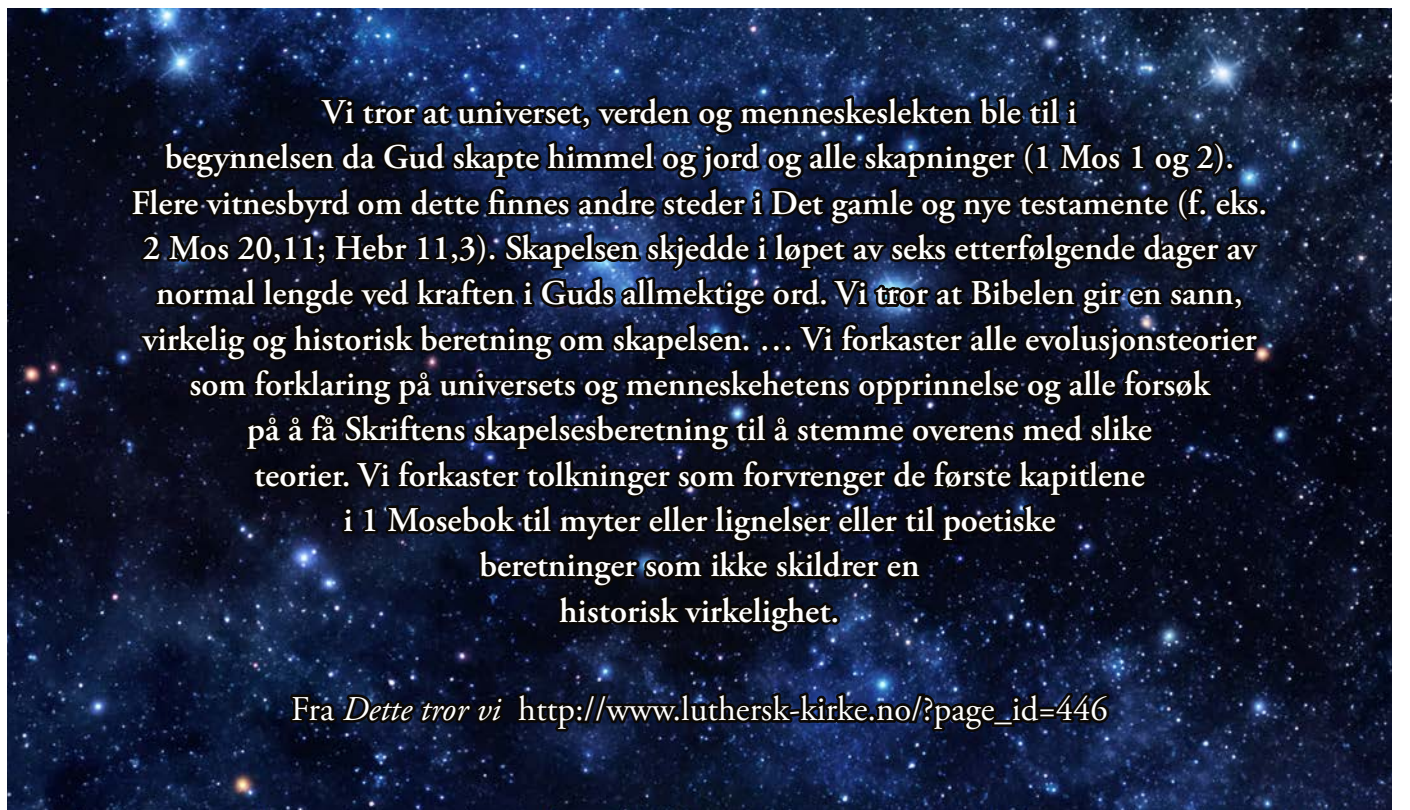
somme evolusjonsprosesser for å skape verden. Det påstås iblant at «dag» kan bety en tidsperiode, tilsvarende uttrykket «in the day of the dinosaurs» («på dinosaurernes tid») eller «in the day when God made heaven and earth» («da Herren hadde skapt himmelen og jorden»). Dette kan stemme på mange språk, også hebraisk, men språkbruken i 1 Mos utelukker helt tydelig denne muligheten. Seks ganger står det at skapelsesdagene besto av en kveld og en morgen, som sammen utgjør en dag. Dessuten, når «dager» er nummererte, er de normalt dager, og ikke tidsaldre. Hvordan kunne beretningen på en tydeligere måte ha understreket at skapelsesdagene var vanlige dager, ikke lange tidsperioder?

I neste nummer:

Kan vi akseptere begge? Både 1 Mos og evolusjonslæren?

En beretning eller flere motsetningsfulle beretninger?

Bevis eller tro?

Vi tror at universet, verden og menneskeslekten ble til i begynnelsen da Gud skapte himmel og jord og alle skapninger (1 Mos 1 og 2). Flere vitnesbyrd om dette finnes andre steder i Det gamle og nye testamente (f. eks. 2 Mos 20,11; Hebr 11,3). Skapelsen skjedde i løpet av seks etterfølgende dager av normal lengde ved kraften i Guds allmektige ord. Vi tror at Bibelen gir en sann, virkelig og historisk beretning om skapelsen. ... Vi forkaster alle evolusjonsteorier som forklaring på universets og menneskehetens opprinnelse og alle forsøk på å få Skriftens skapelsesberetning til å stemme overens med slike teorier. Vi forkaster tolkninger som forvrenger de første kapitlene i 1 Mosebok til myter eller lignelser eller til poetiske beretninger som ikke skildrer en historisk virkelighet.

Fra *Dette tror vi* http://www.luthersk-kirke.no/?page_id=446

Jesus som tjener

AV SETH ERLANDSSON

Selv om Jesus er den himmelske Menneskesønnen, kommer han ikke med en herskers glans for å bli tjent, men som en ringe tjener. Han er annerledes enn folkets ledere og stormenn. «Menneskesønnen er ikke kommet for å la seg tjene, men for selv å tjene og gi sitt liv som løsepenge for mange,» sier han til disiplene sine (Mark 10,45). «Hvem er størst, den som er gjest ved bordet, eller den som er tjener? Er det ikke gjesten? Men jeg er som en tjener blant dere» (Luk 22,27). «Han var i Guds skikkelse og så det ikke som et rov å være Gud lik» (Fil 2,6).

Når Jesus kaller seg for «tjener», henviser han til profetiene i Det gamle testamente der Messias kalles Herrens *tjener*. Hans tjeneroppdrag var ifølge Matteus 12,11-21 en oppfyllelse av profetien i Jesaja 42,1ff. Da fariseerne ikke kunne akseptere at Jesus utførte sitt oppdrag som tjener også på sabbaten, sa han: «Om en av dere har en eneste sau og den faller ned i en grøft på sabbaten, vil han ikke da gripe tak i sauene og dra den opp? Hvor mye mer verdt er ikke et menneske enn en sau! Altså er det tillatt å gjøre godt på sabbaten.» Så sa han til mannen: «Rekk fram hånden din!» Han gjorde det, og hånden ble frisk igjen som den andre. Men fariseerne gikk ut og la planer mot ham for å få tatt livet av ham. Da Jesus fikk vite det, dro han bort derfra. Store folkemengder fulgte med ham, og han helbredet dem alle. Men han påla dem strengt at de ikke måtte gjøre kjent hvem han var. Slik skulle det ordet oppfylles som er talt gjennom profeten Jesaja: *Se, min tjener som jeg har utvalgt, den elskede, i ham har jeg min glede. Jeg vil legge min Ånd på ham, og han skal forkynne retten for folkeslagene. Han skal ikke trette og ikke rope, og ingen skal høre hans røst i gatene. Han skal ikke knuse et knekket siv og ikke slukke en rykende veke før han har ført retten fram til seier. Til hans navn skal folkeslagene sette sitt håp* (Jes 42,1ff)»

Lukas forteller i Apostlenes gjerninger om hvordan urmenigheten i en takkebønn til Gud kaller Jesus for «din hellige tjener» (Apg 4,27.30), dette i åpenbar tilknytning til Jesajas profetier. Og Paulus skriver til menigheten i Roma: «For det sier jeg dere: *Kristus ble en tjener for de omskårne for å vise at Gud taler sant, og for å stadfeste løftene til fedrene*» (Rom 15,8).

Israel skulle være Herrens tjener som trofast formidler Guds åpenbaring til Israel og videre til alle folk. Men Israel er blitt en utro tjener som har overgitt Herren, klager Jesaja: «Ve det syndige folket, et folk tynget av skyld, en slekt som handler ondt, barn som ødelegger! De har forlatt Herren, foraktet Israels Hellige og vendt ham ryggen» (Jes 1,4). «Hvem er blind som min utsending, like blind som Herrens tjener? Du ser mye, men enser det ikke. Han har åpne ører, men hører ikke» (Jes 42,19-20).

Som kontrast til den utro tjeneren, profeterer Jesaja om Messias, Herrens trofaste tjener: «*Med troskap skal han føre retten ut... Jeg, Herren, har kalt deg i rettferd og grepet din hånd. Jeg har formet deg og gjort deg til en pakt for folket, til et lys for folkeslagene for å åpne blindes øyne og føre fanger ut av fengselet, dem som sitter i mørke, ut fra fangehullet*» (Jes 42,3.6-7). «Det er for lite at du er min tjener som skal gjenreise Jakobs stammer og føre de bevarte av Israel tilbake. *Jeg gjør deg til lys for folkeslag så min frelse kan nå til jordens ende*» (Jes 49,6). «Se, min tjener skal ha fremgang, han skal opphøyes og løftes opp og bli svært høy... Han skal stenke mange folkeslag. For hans skyld skal konger lukke sin munn. For det som ikke ble fortalt dem, skal de se, og det de ikke hørte, skal de forstå: ...

Han skjøt opp som en spire for hans ansikt, som et rotskudd av tørr jord.

Han hadde ingen herlig skikkelse vi kunne se på,

ikke et utseende vi kunne glede oss over.
 Han var foraktet, forlatt av mennesker,
 en mann av smerte, kjent med sykdom,
 en de skjuler ansiktet for.
 Han var foraktet, vi regnet ham ikke for noe.
 Sannelig, våre sykdommer tok han,
 våre smerter bar han.
 Vi tenkte: Han er rammet,
 slått av Gud og plaget.
 Men han ble såret for våre lovbrudd,
 knust for våre synder.
 Straffen lå på ham, vi fikk fred,
 ved hans sår ble vi helbredet...
 Han ble mishandlet,
 han ble plaget, og han åpnet ikke munnen...
Han tømte ut sitt liv til døden
og ble regnet blant lovbryttere.
Han tok på seg de manges synd
og ble rammet i stedet for lovbryttere»
 (Jes 52,13.15; 53,2-5.7.12.)

Igjen kan vi konstatere at Jesu gjerninger og apostlenes vitnesbyrd om ham må ses i lys av Det gamle testaments «løfter til fedrene». Som Herrens tjener har Jesus et unikt frelsesoppdrag å utføre. Paulus knytter dette til profetien i Jesaja 53 når han skriver om dette oppdraget: Han «ga avkall på sitt eget, tok på seg tjenerskikkelse og ble mennesker lik. Da han sto fram som menneske, fornedret han seg selv og ble lydig til døden, ja, døden på korset» (Fil 2,7-8).

Den hjelpen og frelsen som Herrens sanne tjener kommer med, er ikke begrenset til visse mennesker og til en temporær eller jordisk forbedring. Tjeneroppdraget gjelder nødens og lidelsens dypeste årsaker: synden, døden og djevelen. Disse fiendene av det sanne, evige livet må beseires for at det uforstyrrede fellesskapet og freden med Gud skal kunne opprettes. Herrens tjener er Guds utsendte Sønn som har fått oppdraget å stedfortrede sone menneskenes synder. Som den gode hyrden må han gi sitt liv for sauene (Joh 10,11). I alt underordner Sønnen seg for sin Fars vilje. «Far elsker meg fordi jeg gir livet mitt for siden å ta det tilbake» (Joh 10,17). Ved sin fullkomne oppfyllelse av tjeneroppdraget er Jesus «en soning for våre synder, ja, ikke bare for våre, men for hele verdens», skriver Johannes (1 Joh 2,2).

Men mange forsto ikke egenarten og omfanget av Jesu tjeneroppdrag. Når de så hans store bespisningsunder, ville de gjøre ham til en *jordisk* konge. Johannes forteller: «Da folk så det tegnet Jesus hadde gjort, sa de: «Dette må være profeten som skal komme til

verden!» Jesus forsto at de ville komme og tvinge ham med seg for å gjøre ham til konge. Derfor trakk han seg bort igjen og gikk opp i fjellet, han alene» (Joh 6,14-15). Jesus avviser at hans tjeneroppdrag innebærer at han skal være en jordisk konge og gjenopprette Israel som et jordisk teokrati, en jordisk gudsstat. «Min kongsmakt er ikke av denne verden» (Joh 18,36). I en av sine lignelser (Matt 13,24-30) sammenligner Jesus denne verden med en åker. I lignelsen henvender tjenerne seg til jordeieren og spør angående ugresset: «Vil du vi skal gå og luke det bort? Nei, svarte han, for når dere luker bort ugresset, kunne dere samtidig komme til å rykke opp hveten. *La dem begge vokse der sammen til høsten kommer*» (v. 28-30). «Den som sår det gode kornet, er Menneskesønnen. Åkeren er verden. *Det gode kornet er de som er rikets barn, ugresset er den ondes barn.* Fienden som sådde ugresset, er djevelen. Høsten er verdens ende» (Matt 13,37-39). «Rikets barn», dvs. de troende, lever i denne verden sammen med «den ondes barn» fram til dommens dag, «verdens ende». Denne verden skal ikke gjøres til en gudsstat hvor alle ulydige renses bort. De troende lever *i* en verden som «ligger i det onde» (1 Joh 5,19), men de er ikke *av* verden. I sin øversteprestelige forbønn ber Jesus for disiplene sine og sier: «Jeg ber ikke om at du skal ta dem ut av verden, men at du skal bevare dem fra det onde. De er ikke av verden, slik jeg ikke er av verden. Hellige dem i sannheten, ditt ord er sannhet» (Joh 17,15-17).

Slik beskriver Paulus Jesu tjeneroppdrag i et av sine brev: «I tidens fylde sendte Gud sin Sønn, født av en kvinne og født under loven. *Han skulle kjøpe fri dem som sto under loven, så vi kunne få retten til å være Guds barn*» (Gal 4,4-5). Kravene som stilles i Guds ord om fullkommen godhet og kjærlighet, må oppfylles for at mennesker skal få fred med Gud og evig liv. Men ingen synder kan oppfylle disse kravene. Derfor sendte Gud sin Sønn til verden for å berge menneskene. Den evige Sønnen måtte bli et menneske som vi, men uten synd, ellers hadde alle mennesker vært evig forapt. Som Gud og menneske i en person skulle Herrens sanne tjener oppfylle lovens krav i alle menneskers sted og betale alle menneskers syndeskyld med sitt eget blod. Paulus skriver: «Vi vet at én er død for alle, derfor er de alle døde.» «Han som ikke visste av synd, har han gjort til synd for oss, for at vi i ham skulle få Guds rettferdighet» (2 Kor 5,14.21). «Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse da han kom under forbannelse for vår skyld» (Gal 3,13). Derfor sier Jesus: «Hver den som tror på ham [Menneskesønnen] skal ha evig liv. For så høyt har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå forapt, men ha evig liv» (Joh 3,15-16).

Som Herrens trofaste tjener elsket og æret Jesus sin himmelske Far over alt. Også under sin vanskelige og stedfortredende forsoningslidelse, da hans sjel var «*tynget til døden av sorg*», ba han «Min Far! Er det mulig, så la dette begeret gå meg forbi. *Men ikke som jeg vil, bare som du vil*» (Matt 26,38-39). Da Peter ville forsvare Jesus med sverd, sa Jesus til ham: «Stikk sverdet i sliren! Skulle jeg ikke tømme det begeret min Far har gitt meg?» (Joh 18,11). Jesu fiender spottet ham på det groveste ved å påstå at han hadde en ond ånd. «Jeg har ingen ond ånd i meg», sa Jesus, «men *jeg ærer min Far, og dere viser meg forakt. Jeg søker ikke min egen ære*» (Joh 8,49-50). Han var ett med sin himmelske Far. «Den som ser meg, ser ham som har sendt meg» (Joh 12,45). «De ord jeg sier til dere, har jeg ikke fra meg selv: Far er i meg og gjør sine gjerninger» (Joh 14,10).

Loven krever også fullkommen kjærlighet til våre medmennesker. En slik kjærlighet viste Jesus menneskene, også fiendene sine. Da han ble hånt og spottet mens han hang på korset, ba han: «Far, tilgi dem, for de vet ikke hva de gjør» (Luk 23,34). Jesus hadde lært disiplene sine: «Elsk deres fiender og be for dem som ... forfølger dere. Slik kan dere være barn av deres Far i himmelen» (Matt 5,44-45). «Elsk deres fiender, gjør godt mot dem som hater dere, velsign dem som forbanner dere, og be for dem som mishandler dere» (Luk 6,27-28). Med Kristus som forbilde skriver Peter: «Om dere holder ut å bli straffet når dere har gjort noe galt, er det noe å rose dere for? Men om dere holder ut i lidelser når dere gjør det rette, da er det godt i Guds øyne. Det var jo dette dere ble kalt til. For Kristus led for dere og etterlot dere et eksempel, for at dere skulle følge i hans spor. Han gjorde ingen synd, og det fantes ikke svik i hans munn. Han svarte ikke med hån når han ble hånt, han truet ikke når han led, men overlot sin sak til ham som dømmer rettferdig» (1 Pet 2,20-23).

De som spottet Jesus forsto ikke at tjeneroppdraget hans innebar at han måtte lide og dø i stedet for syndere. De møtte hans kjærlighet til dem med hån: «Andre har han frelst, men seg selv kan han ikke frelse» (Matt 27,42). Også Paulus hadde vært en fiende av Jesus og betraktet hans kjærlighet og korsdød på samme måte. Men etter sin omvendelse skriver han i glede og takknemlighet for Jesu soningsdød og oppstandelse: «Mens vi ennå var Guds fiender, ble vi forsonet med ham ved hans Sønns død» (Rom 5,10). «Den som får lite tilgitt, elsker lite», hadde Jesus sagt (Luk 7,47). Paulus hadde fått mye tilgitt.

«Vi elsker», skriver Johannes, «fordi han elsket oss først» (1 Joh 4,19). «Lev i kjærlighet, slik Kristus

elsket oss og ga seg selv for oss som en offergave,» skriver Paulus (Ef 5,2). «Som jeg har elsket dere, skal dere elske hverandre,» sa Jesus dagen før sin korsdød, etter å ha vasket disiplenes føtter (Joh 13,34). Faderens og Sønnens kjærlighet er et forbilde for Jesu disipler: «Jeg har gjort ditt navn kjent for dem og skal fortsatt gjøre det, for at den kjærlighet du har hatt til meg, kan være i dem og jeg selv kan være i dem» (Joh 17,26). «Dette er kjærligheten, ikke at vi har elsket Gud, men at han har elsket oss og sendt sin Sønn til soning for våre synder» (1 Joh 4,10). Paulus skriver: «Gjør ikke noe av selvhevdelse og tom ærgjerrighet, men vær ydmyke og sett de andre høyere enn dere selv. Tenk ikke bare på deres eget beste, men også på de andres. La samme sinnelag være i dere som også var i Kristus Jesus!» (Fil 2,3-5). «Den som vil bli stor blant dere, skal være tjeneren deres,» hadde Jesus sagt (Matt 20,26).

Jesu store omtanke for mennesker i nød kommer fram i flere tekster. Noen eksempler: Jesus sa til disiplene sine: «Jeg synes inderlig synd på folket. De har alt vært med meg i tre dager, og de har ikke noe å spise. Jeg vil ikke sende dem sultne av sted, for de kan bli helt utmattet på veien» (Matt 15,32). Deretter gir han dem ved et under rikelig med mat. Stadig søkte folk til Jesus fra alle kanter: «De kom til ham med alle som hadde vondt og led av forskjellige sykdommer og plager, både de som hadde onde ånder, de månesyke og de lamme, og han helbredet dem» (Matt 4,24). «Jesus vandret nå omkring i alle byene og landsbyene. Han underviste i synagogene deres, forkynte evangeliet om riket og helbredet all sykdom og plage. Og da han så folkemengdene, fikk han inderlig medfølelse med dem, for de var forkomne og hjelpeløse, som sauer uten gjeter» (Matt 9,35-36). «For han helbredet mange, så alle som hadde plager, trengte seg fram for å røre ved ham» (Mark 3,10). Jesus fikk sjelden være i fred. Markus forteller: «Tidlig neste morgen, mens det ennå var mørkt, sto Jesus opp, gikk ut og dro til et øde sted og ba der. Men Simon og de andre skyndte seg etter ham, og da de fant ham, sa de: «Alle leter etter deg!» (Mark 1,35-37).

Ved noen anledninger forteller evangelistene om at Jesus gråt av sorg og medfølelse. Da Jesus like før sin siste lidelse (palmesøndag år 30) nærmet seg Jerusalem «og så byen, gråt han over den og sa: «Hadde du bare på denne dagen forstått, du også, hva som tjener til fred! Men nå er det skjult for øynene dine» (Luk 19,41-42). «Jerusalem, Jerusalem, du som slår profetene i hjel og steiner dem som er sendt til deg! *Hvor ofte ville jeg ikke samle barna dine som en høne samler kyllingene under vingene sine. Men dere ville ikke*» (Matt 23,37). «Hele dagen rakte jeg hendene ut til et

trassig folk som gikk fram etter sine egne tanker på veier som ikke var gode» (Jes 65,2).

Sammenfatning

Messias, den himmelske Menneskesønnen, skulle ikke bare komme som en politisk frigjører og i guddommelig glans, men som en fattig tjener. Oppdraget hans karakteriseres både i Det gamle og Det nye testamente som et tjeneroppdrag. Som den lovede Messias er Jesus Herrens trofaste tjener som «ble lydig til døden, ja, døden på korset». Hans motbilde er den gamle paktens Israel som var utvalgt til å være Herrens tjener, men som gang på gang falt fra sin Herre og ble en troløs tjener.

I sentrum for Messias' tjeneroppdrag står hans stedfortredende soningsdød: «Han ble såret for våre lovbrudd, knust for våre synder. Straffen lå på ham, vi fikk fred, ved hans sår ble vi helbredet», hadde Jesaja profetert. Som Herrens tjener tar Jesus seg av de svake og nødlidende, samtidig som han avslører hyklere og egenrettferdige. «Det er ikke de friske som trenger lege, men de syke,» sa Jesus når han ble kritisert av fariseerne fordi han tok imot «tollere og syndere». Tjeneroppdraget hans gjaldt nødens og lidelsens dypeste årsaker: synden, døden og djevelen, ikke en temporær sosialtjeneste og opprettelse av et jordisk lykkerike, en jordisk gudsstat.

For år berge syndere inn i sitt himmelske rike, måtte Jesus som Herrens ydmyke tjener betale alle menneskers syndeskyld med sitt fullkomne og uskyldige liv. Han vil ikke at en eneste synder skal gå fortapt men isteden ta imot den frelsen og det evige livet som han så kjærlig tilbyr dem. «Han bryter ikke et knekket siv og slukker ikke en rykende veke,» hadde Jesaja profetert. Jesus ber for fiendene sine: «Far, tilgi dem, for de vet ikke hva de gjør.» Bare vantroen, avvisningen av Messias og hans tilbud om nåde, stenger menneskene ute fra Guds rike og den evige saligheten.

«Da han så folkemengdene, fikk han inderlig medfølelse med dem, for de var forkomne og hjelpeløse, som sauer uten gjeter» skriver den tidligere tolleren Matteus om Jesus. Som troende så han at tjeneren Jesus var oppfyllelsen av profetiene om den gode Gjeteren som gir livet sitt for sauene. Slik er Jesus også et eksempel for disiplene sine. De opplives og får kraft av hans ufortjente kjærlighet: «Vi elsker fordi han elsket oss først,» skriver Johannes. «Tenk ikke bare på deres eget beste, men også på de andres», skriver Paulus til de kristne i Filippi, og fortsetter: «La samme sinnelag være i dere som også var i Kristus Jesus!» Dagen før sin soningsdød sa Jesus til disiplene sine: «Dere skal elske hverandre som jeg har elsket dere.»

*Artikkelen er et utdrag fra boken
«Vem är han? Den verkliga Jesus från Nasaret»*

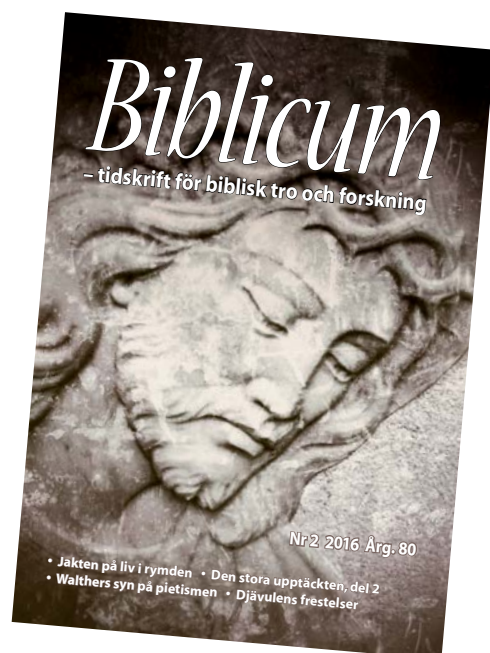
Biblicum – tidsskrift for bibelsk tro og forskning

Biblicum er et svensk teologisk tidsskrift som virkelig løfter fram Bibelen. Tidsskriftet viser hvor uholdbar den moderne og overflatiske bibelkritikken er.

Det inneholder også utblikk over det som skjer i kristenheten og svarer på lesernes spørsmål om Bibelens rette tolkning.

Bestilles her:

<http://forlag.biblicum.se>

ROMERBREVET - KAPITTEL 5

Parallellen Adam-Kristus - Rom 5,12-21

AV EGIL EDVARDSSEN

Igen begynner Paulus med et «derfor» i vers 12. Det betyr at det han nå skal skrive, står i nær sammenheng med det foregående. (Også her har de norske oversettelsene utelatt dette så viktige innledningsordet.) I vers 1-11 talte han om rettferdiggjørelsens rike følger. Han viste hvordan Jesu frelsergjerning har mer enn gjenopprettet alt det som synden hadde ført med seg. Nå fortsetter han med å vise hvordan dette har en klar parallell i det som hendte med Adam.

Det grunnleggende i det Paulus taler om denne parallellen mellom Adam og Kristus, er at både fra Adam og fra Kristus går det en virkning fra den ene til de mange. Det som gjelder den ene, gjelder alle mennesker. På den måten blir Adam og Kristus helt sentrale individer i menneskeheten. Likheten mellom dem består i at begge er stedfortredere for alle mennesker, selv om virkningen fra dem, som v 15-17 viser, er stikk motsatt. Det fins med andre ord en ulikhet i likheten.

For å kunne følge Paulus' tankegang i vers 12-21 er det nyttig å se på oppbyggingen av dette avsnittet. Hovedtemaet er en sammenligning mellom Adam og Kristus. Paulus bruker ordene «likesom... således»

for å vise dette (for eksempel vers 18-19). I dette avsnittet er det viktig å legge merke til følgende: Paulus innleder en sammenligning («likesom») i vers 12. (Dette framgår ikke av de fleste oversettelsene som har omskrevet vers 12 ganske kraftig uten at innholdet er blitt feil). Men denne innledningen blir ikke fulgt opp av et «således» før i vers 18. Der blir sammenligningen fullført. Først når vi kommer til vers 18, blir det klart hva Paulus har i tankene allerede i vers 12: Likesom Adams ulydighet førte synd og død over alle mennesker, således fører Kristi lydighet til rettferdighet og liv for alle mennesker.

Mellom vers 12 og 18 er det to «parenteser» eller innskudd. Den første, vers 13-14, taler om likheten eller parallellen mellom det Adam og Kristus gjorde. Den andre, vers 15-17, taler om den store kontrasten mellom det som de to gjorde og viser at Guds nådes gave langt overskygger den skade som Adams fall førte over menneskeheten.

Vi får altså følgende oppbygging for Rom 5,12-21:

- Vers 12: Sammenligningen Adam-Kristus innledes.

«Parentesen»:

- Vers 13-14: Likheten mellom Adam og Kristus.
- Vers 15-17: Ulikheten mellom Adam og Kristus.
- Vers 18-19: Sammenligningen Adam-Kristus fullføres.
- Vers 20-21: Sammenligning mellom synden og nåden.

Paulus innleder med å framholde at synden kom inn i verden ved ett menneske, og ved at synden kom inn i verden, kom også døden: «Derfor, likesom synden kom inn i verden ved ett menneske, og døden på grunn av synden, og døden slik trengte gjennom til alle mennesker, fordi de syndet alle – » (Rom 5,12 – egen oversettelse, jfr. NO1930).

Bibelen taler om tre slags død: 1) *Den legemlige død* (Joh 18,32; Fil 1,20-21). 2) *Den åndelige død* (Ef 2,1; 1 Joh 3,14). 3) *Den evige død* (Jak 5,20; Åp 2,11). Gjennom synden kom døden i alle disse former over Adam og alle hans etterkommere. Det Gud hadde sagt skulle skje dersom Adam syndet, det skjedde (1 Mos 2,17). Da Adam syndet, døde han. Han døde *åndelig*, noe som viser seg i at han har fått en helt annen holdning til Gud og sin neste (1 Mos 3,8-10;

3,12). Den *legemlige* døden, eller forgjengeligheten, kom over ham (1 Mos 3,19). Og etter legemlig og åndelig død følger den *evige* døden. Adam ble jaget ut av hagen og adgangen til livets tre som gir evig liv, ble stengt (1 Mos 3,22-24).

Hva mener Paulus med at døden kom over alle mennesker «fordi alle syndet»? Han kan ikke med det mene at døden kom over alle mennesker fordi alle mennesker personlig gjør synd i livet. En slik oppfatning strider mot selve hovedhensikten med denne teksten. Paulus vil nettopp vise at likesom vi har fått synden og døden ved ett menneske (Adam), skal vi også få rettferdigheten og livet ved ett menneske (Kristus). Dersom vi altså hadde fått døden fordi vi selv syndet, ville det ha medført at vi hadde fått rettferdigheten og livet fordi vi selv hadde oppfylt loven og gjort gode gjerninger. Men altså: Vi får rettferdighet og evig liv på grunn av Kristi lydighet, og vi får døden på grunn av Adams ulydighet. Dette er hovedpoenget i denne teksten. Paulus understreker dette gang på gang.

Vi får altså døden som en følge av Adams fall, et fall som alle Adams etterkommere arver. Paulus forkynner her arvesynden. At alle mennesker er underlagt døden, er et enkelt og tydelig bevis på arvesynden. Også små barn dør. Til og med ufødte barn dør i mors liv. Og døden er en direkte følge av synden, ifølge Paulus (Rom 6,23a; se også Salme 51,7; Joh 3,6).

Som nevnt fullfører ikke Paulus sammenligningen Adam-Kristus, som han innleder i vers 12, før i vers 18. I vers 13-14 kommer han først med et innskudd der han tar opp *likheten mellom Adam og Kristus*: «Det var synd i verden også før loven kom, men synden blir ikke regnet som synd når det ikke finnes noen lov. Likevel hersket døden fra Adam til Moses, også over dem som ikke hadde begått noe lovbrudd slik som Adam.

Adam er her et motstykke til ham som skulle komme.» Likheten mellom Adam og Kristus består i at begges handlinger hadde en virkning på alle mennesker. Slik er Adam «et motstykke til ham som skulle komme».

Noen vil kanskje hevde at det ikke kan finnes noen synd dersom det ikke finnes noen lov. Dette argumentet besvarer Paulus her. For det er riktig at det ikke fantes noen skrevet lov mellom Adam og Moses. Den skrevne loven kom først med Moses. Adam syndet mot et uttrykkelig Guds bud (1 Mos 2,17), men alle de mennesker som levde etter Adam og før Moses, hadde ingen uttrykkelig lov å forholde seg til. Likevel var synden også i verden før loven på steintavlene kom, sier Paulus. Hvordan vet han det? Fordi døden også hersket fra Adam til Moses. Men dersom det finnes synd, må det også finnes en lov. At det fantes synd også før Moses kom, vitner tekstene tydelig om (se for eksempel 1 Mos 4,7; 6,5; 8,21). Og den loven menneskene som levde mellom Adam og Moses, syndet mot, var den loven som er skrevet i alle menneskers hjerter (Rom 2,14-15).

Så det Adam gjorde, hadde i aller høyeste grad en virkning på absolutt alle mennesker, også på de som levde mellom Adam og Moses, også på alle dem som ikke har hørt om Bibelen eller de ti bud. Og beviset er at alle må dø.

I Rom 5,15-17 fortsetter Paulus sin sammenligning av Adam og Kristus, men her viser han hvilken stor kontrast det er mellom dem. I hvert av versene uttrykker Paulus egentlig den samme sannheten, men bruker forskjellige ord. Repetisjonen understreker poenget hos Paulus. «Men med nåden er det annerledes enn med fallet. På grunn av den enes fall måtte de mange dø. Men nåden, Guds gave, er noe uendelig mye større: Den gis i overflod til de mange på

grunn av nåden fra det ene mennesket Jesus Kristus» (vers 15).

Gaven som Kristus brakte, er ikke som Adams fall. Kristi gave er mye større og bedre enn all den skade Adam har påført oss. Selv om Adams fall har ført med seg all den elendighet vi daglig erfarer i vårt eget kjød, i verden omkring oss og når vi tenker på døden, har gaven og nåden i Kristus langt overskygget alt dette. Kristus skjuler alt og gjelder for Gud som vår rettferdighet og vårt liv. Hans nåde dekker over all synd og elendighet hos oss.

«De mange» i vers 15 er selvfølgelig de samme som «alle mennesker» i vers 12. Døden rammet «alle mennesker» (vers 12) = «de mange» måtte dø (vers 15).

Paulus understreker den store forskjellen mellom Kristi gave og Adams fall, når han sier at nåden er «uendelig mye større». På svensk bruker de her et ord som heter «överflöda». Nåden har strømmet over slik at det flyter over og renner ned på alle sider.

I vers 16 skriver Paulus: «Og med gaven er det annerledes enn med den enes synd. For dommen over den ene førte til fordømmelse, men nåden mot de mange førte til frifinnelse, enda mange hadde falt.» Mens han i vers 15 sammenlignet nåden med døden som rammet oss, sammenligner han her nåden med våre synder og overtredelser. Også i denne sammenligningen er nåden overlegen. Mens overtredelsene førte til fordømmelse, ble nådens gave i Kristus til frifinnelse.

I vers 17 når sammenligningen mellom Adam og Kristus sitt klimaks: «Døden fikk herredømme på grunn av ett menneskes fall. Hvor mye mer skal da ikke de som tar imot Guds store nåde og rettferdighetens gave, eie livet og få herredømme ved den ene, Jesus Kristus.» På ny gjentar Paulus at døden kom til å herske over alle mennesker på grunn av den ene Adams

fall. Når det står at døden «fikk herredømme», brukes et ord på gresk som betyr «være konge over». Døden ble vår konge på grunn av Adams fall. Men på grunn av Kristus blir det en helt ny situasjon for oss. Den som tar imot nåden i Kristus, rettferdighetens gave, skal leve og herske, ikke under døden, men «ved Jesus Kristus», sier Paulus.

Selv om Paulus lærer at alle er rettferdiggjort i Kristus, sier han ikke at alle skal leve sammen med Kristus i evigheten. Her i vers 17 understreker han den subjektive siden, nemlig at bare den som tar imot nådens gave, skal leve med Kristus. Frelsen er for alle, men det er bare den som tror, som tar imot den.

I Rom 5,18-19 fullfører Paulus den sammenligningen som han innledet i vers 12. I vers 12 slo Paulus fast at synden kom inn i verden ved ett menneske, Adam, og dermed kom døden over alle mennesker, fordi alle syndet. I vers 18 gjentar han denne sannheten med litt andre ord: «Altså: Som ett menneskes fall ble til fordømmelse for alle mennesker...». Han har byttet ut ordet «døden» med «fordømmelsen». Men det er egentlig bare to sider av samme sak, for døden er en følge av synden likesom fordømmelsen er en følge av synden. På grunn av Adams overtredelser er det felt en dødsdom over alle mennesker.

Sammenligningen i vers 18 blir som følger:

«Altså: Som		slik fører
ett menneskes fall	↔	ett menneskes rettferdige gjerning
(ble) ¹ til fordømmelse	↔	til frifinnelse og liv
for alle mennesker	↔	for alle.»

I vers 19 finner vi den samme sammenligningen med litt andre ord:

«Slik		skal nå
det ene menneskets	↔	den enes
ulydighet	↔	lydighet
gjorde de mange	↔	gjøre de mange
til syndere,	↔	rettferdige.»

Vers 18 og 19 forklarer hverandre innbyrdes:

Vers 18	Vers 19
«ett menneskes fall»	↔ «det ene menneskets ulydighet»
«ett menneskes rettferdige gjerning»	↔ «den enes lydighet»
«alle mennesker»	↔ «de mange»

Av dette blir det meget tydelig hva Paulus vil understreke i disse to versene. Adams ulydighet ble tilregnet alle mennesker. Derfor er alle dømt til døden. Kristi lydighet er blitt tilregnet alle mennesker. Derfor er alle erklært rettferdige eller rettferdiggjort.

Seth Erlandsson sier at dette stedet, Rom 5,18-19, «er det klassiske sted (*locus classicus*) for læren om den alminnelige eller såkalte objektive rettferdiggjørelse. Her både lærer og forsikrer apostelen uttrykkelig at en rettferdiggjørelse til liv ble vunnet *for alle menneske*, at de mange, dvs. alle mennesker er stilt fram for Gud som rettferdige» (*Rettferdiggjørelsen*, s 30).

1 Verbet «ble» er satt i parentes fordi det ikke fins i grunnteksten. Men å utelate verb som «være» og «bli» er vanlig på gresk, og det går ikke an å gjøre noe poeng ut av det slik enkelte teologer har forsøkt (for eksempel Olav Valen-Sendstad i *Rettferdiggjort av tro*, s 142f, og Øyvind Andersen i *Grunnsannheter til frelse*, s 184f. – Se for øvrig Seth Erlandssons behandling av dette i boka *Rettferdiggjørelsen*, s 31).

Paulus' bruk av futurum i vers 19: «skal gjøre de mange rettferdige», betyr ikke at dette er noe som ligger i framtiden, og at Paulus her uttrykker at rettferdiggjørelsen først blir en realitet når et menneske kommer til tro. Futurumformen kalles en logisk futurum eller «den logiske visshets futurum». Det betyr at det som sies her, blir helt sikkert følgen av det som tidligere er sagt om Adams ulydighet. Rettferdiggjørelsen er den logiske konsekvensen av Kristi gjerning. «Har de mange kommet til å stå som syndere for Gud pga. et eneste menneskes ulydighet, så skal sannelig også (logisk futurum) det andre være tilfellet, dvs. at de mange skal komme til å stå som rettferdige for Gud pga. et eneste menneskes lydighet» (Erlandsson, s 29).

Til slutt i Rom 5 forklarer Paulus hvilken betydning loven har når det gjelder frelsen. «Loven kom til for at fallet skulle bli stort,» sier Paulus (vers 20). Sett fra et lovisk perspektiv og ut fra jødisk tankegang måtte dette spørsmålet melde seg etter det Paulus nå har sagt om frelsen. Han har klart sagt at mennesket blir rettferdiggjort uten lovens gjerninger (Rom 3,20 og 28), og frelsen tilregnes alle mennesker av bare nåde ved troen på Kristus (Rom 3,24; 4,5). Loven har altså ingenting den skal ha sagt i frelsen. Loven er udugelig til å frelse.

Hvorfor har Gud likevel gitt loven? For det er jo Gud som har gitt den til oss, og han må derfor ha en mening med den. Paulus sier at den kom til for å gjøre fallet større, dvs. fallet i Adam (jfr. vers 15 og 18).

Ved loven økes syndens *kvalitet*. Synden blir «syndigere» ettersom det blir klart at den er brudd mot Guds hellige lov. Under loven synder mennesket «slik som Adam» (Rom 5,14), han som trosset Guds klare bud. Men ved loven økes også syndens *kvantitet*. Forbudet

mot synden demper ikke syndelysten. Tvert imot, forbudet vekker lysten. «Forbuden frukt smaker best.»

Er det så lovens hensikt å gjøre synden større? Nei, lovens egentlige hensikt er å gjøre nøden så stor for synderen at han tar imot nåden av et angrende og takknemlig hjerte. Loven kan ikke helbrede skaden som synden har forårsaket. Men den kan gjøre skaden så stor og smertefull at vi innser at vi trenger helbredelse. Og nåden helbreder, for Guds nåde er alltid større enn synden: «Men der synden ble stor, ble nåden enda større» (vers 20).

Augustin sier: «Gud handlet ikke her grusomt, men i helbredelsens tjeneste. Når man er syk, men ikke føler sin sykdom, søker man ikke legen. Men når sykdommen tiltar og ondet vokser, da søker man legen, og han helbreder alt.»

På denne måten fremmer Gud sin frelsesplan: «For slik som

synden hersket gjennom døden, skal nåden herske gjennom rettferdigheten og gi evig liv ved Jesus Kristus, vår Herre» (vers 21). Ved å gjøre synden stor og syndens herrevælde tungt for oss, gjør han nådens herrevælde enda større og herligere. Synden førte til død, men nåden førte til rettferdighet og evig liv ved Jesus Kristus.

* * *

Dermed har vi avsluttet det store og viktige avsnittet i Bibelen som omhandler vår rettferdiggjørelse. Som overskrift over dette avsnittet, Rom 3,21-5,21, kan vi sette Luthers ord: «Kristus for oss». I det neste avsnittet, Rom 6-8, går apostelen over til å tale om hva denne frelse virker i den troende og det nye livet i Kristus. Som overskrift over kap 6-8 i Romerbrevet passer derfor Luthers ord: «Kristus i oss».

(forts.)

LBK på internett

www.luthersk-kirke.no

BIBEL OG BEKJENNELSE

utgis av Den Lutherske Bekjennelseskirke.
ISSN 0806-5365

Bladet kommer ut med fire nr. pr. år.

Frivillig abonnementsavgift kr 150,- pr. år.

Redaksjon:

Egil Edvardsen (ansv. red.), Birgitta Erlands-
son (red.sekr.), Birgit Johannessen, Kjell
Petter Bakken og Tor Jakob Welde.

Redaksjonens adresse:

Solåsveien 20, 4330 Ålgård.

E-post: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no

Internett: www.luthersk-kirke.no

Bankgiro: 3361 16 43948.

Ekspedisjon: Omega trykk, 4016 Stavanger.

**DEN LUTHERSKE
BEKJENNELSES-
KIRKE (LBK)**

• Den Lutherske Bekjennelseskirke er en evangelisk-luthersk kirke som tror at Gud har gitt hele verden det glade budskap om den forsoning som har skjedd i Kristus. Vi tror at Jesus Kristus er sann Gud, at han er blitt menneske for vår skyld, levd et liv uten synd, lidt og dødt i vårt sted og oppstått fra de døde. Vi tar imot denne forsoning gjennom troen, får tilgivelse for alle våre synder og har løfte om evig liv sammen med Gud. Hensikten med vår kirkes eksistens er å føre videre dette glade budskap, og samles omkring forkynnelsen, dåpen og nattverden for å vokse i den tro vi har fått av Gud.

• Vår kirkes tro har en eneste grunnvoll, nemlig det Ord som Gud har gitt oss i Det gamle og nye testaments hellige skrifter. Det er Gud selv som har inspirert de menneskelige forfatterne av Bibelens 66 bøker, og derfor må disse skrifter ikke betraktes som menneskelige produkt, men som Guds eget ord. Bibelens ord er den eneste normen for sann kristen lære. Vi tror at Bibelen må leses ut fra dens egenart og karakter. Poesi må leses som poesi, historie som historie, og så videre.

• Vi bekjenner oss til de lutherske bekjennelsesskriftene som er samlet i Konkordieboken fra 1580, ettersom vi har funnet at de overensstemmer helt med vår kirkes eneste grunnvoll, Bibelen.

• Vår tro er ikke ny, men har funnes i alle tider, der mennesker har tatt imot Guds ord og rettet seg etter det. Fordi vi vet at vi er store syndere for Gud, behøver vi Guds ords rene og klare undervisning der tilgivelse og oppreisning gis oss i forkynnelsen av Jesu forsoningsverk.

• LBK deler tro og kirkefelleskap med KELK, Den konfesjonelle evangelisk-lutherske konferansen, som består av 20 medlemskirker rundt omkring i verden, blant annet Evangelisch-Lutherische Freikirche i Tyskland, Evangelical Lutheran Synod og Wisconsin Evangelical Lutheran Synod i USA. I alt er vi omkring en halv million kristne i dette internasjonale fellesskap. Det er vårt håp at flere skal komme med i vårt fellesskap der Frelseren Jesus og syndenes tilgivelse alltid står i sentrum.

Oppstandelse - eller reinkarnasjon?

AV TOR JAKOB WELDE

Vi har nylig feiret påske og Jesu oppstandelse fra de døde. Uten oppstandelsen hadde troen vår vært tom og meningsløs. Men nå har vi en levende Herre og frelser som har sagt: «Jeg er oppstandelsen og livet. Den som tror på meg skal leve om han enn dør» (Joh 11,25). Og vi kan si med apostelen Peter: «Løvet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde, til en arv som aldri forgår, aldri skitnes til og aldri visner» (1 Pet 1,3-4). Jesus oppsto, og det samme skal alle mennesker som har dødd, når han kommer igjen på den ytterste dagen; de troende skal da få gå inn til det evige livet. Dette vet vi fordi Guds ord sier det.

De siste tiårene har helt andre tanker om livet etter døden blitt utbredt i vår del av verden. Via New Age og antroposofien har ideer fra Østens religioner fått stor innflytelse. En norsk undersøkelse fra 1993 viste at hver fjerde (!) nordmann trodde på «reinkarnasjon», altså at menneskets sjel etter døden tar bolig i en ny kropp og lever videre i den. Mange mener å huske at de har levd før her på jorden, og årsaken til dette skal da være at sjelen bærer med seg minner og erfaringer fra tidligere liv. Nært forbundet med denne ideen om sjelevandring er tanken om «karma», at våre holdninger og handlinger nå får konsekvenser for senere liv: Mange tror at hvis vi her

og nå lever dårlige, urettferdige liv, vil dette føre til at vi etter døden kommer tilbake som laverestående livsformer, kanskje som dyr, insekter eller planter. Men hvis vi derimot lever gode og rettferdige liv, får vi komme tilbake som stadig bedre vesener, til vi en gang bryter ut av hele sjelevandringen og får slippe den fysiske «innpakningen», kroppen, for alltid. Målet er å bli et rent sjelig vesen, ett med den guddommelige livskraften.

Nå mener mange at de kan tro på Jesus samtidig som de tror på reinkarnasjon (!). Men dette må det advares mot. Kristendom er umulig å forene med ideer om sjelevandring og karma.

Vi husker hva Jesus lovet røveren på korset: «Sannelig, jeg sier deg: I dag skal du være med meg i paradis» (Luk 23,43). Ingen reinkarnasjon der, altså. Jesus sa ikke at sjelen nå skulle finne en ny kropp å leve videre i her på jorden, men derimot samme dag få komme hjem til Gud. Vi kan også tenke på Jesu lignelse om den rike mannen og Lasarus (Luk 16,19-31): Da den fattige Lasarus døde, bar englene ham til Abrahams fang, altså saligheten hos Gud. Den rike mannen døde også og ble begravet, og da han slo øynene opp, var han kommet til pinens sted, og der måtte han (hans sjel) forbli.

Guds ord lærer oss at vi har ett liv her på jorden, og deretter følger evigheten. «Slik alle mennesker må dø én gang og siden komme for dommen, slik er også Kristus ofret

én gang...» (Hebr 9,27f). I oppstandelsen på den ytterste dag skal menneskesjelen gjenforenes med sin kropp, altså samme kombinasjon av kropp og sjel som i livet vårt her på jorden. Men de troende skal også bli forherliget: «Han skal forvandle vår skrøpelige kropp og gjøre den lik den kroppen han selv har i herligheten» (Fil 3,21).

Ikke bare sjelen vår, men også kroppen har Jesus frelst. Og frelsen er av bare nåde, ved tro, uten våre egne anstrengelser og prestasjoner. Vi skal ikke likesom klatre i en stige som fører oss gradvis oppover, nærmere Gud og våre sjelers frelse, slik læren om karma og reinkarnasjon hevder. Tvert imot har Gud steget helt ned til oss her på jorden og gjort alt som var nødvendig for vår frelse. Det er fullbrakt! All ære til Gud for den fullt ferdige frelsen.

Jesu oppstandelse fra de døde på påskemorgen er garantien fra Gud om at all vår synd er sonet. Vårt og hele verdens gjeldsbrev ble naglet fast til korset, skylden er fullkomment betalt av Jesus, vår frelser. Så langt som øst er fra vest har han tatt våre synder bort fra oss. Hans oppstandelse viser oss at betalingen var gyldig og ble godkjent av Faderen. «For det var Gud som i Kristus forsonet verden med seg selv, slik at han ikke tilregner dem deres misgjerninger» (2 Kor 5,19). Dette budskapet om forsoningen er det Gud vil at vi skal forkynne for verden, uforfalsket; dele det med mennesker både i øst og vest.